

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм япсауныгъэ икъэухъумэн илахышхо зэрэхишхыэрэм, илээсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыригъэу Иоф зэришхэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Хьагъундэкъо Мирэ Биназир ыпхъум**, псауныгъэм икъэухъумэнкIэ муниципальнэ учреждениеу «Шэуджэн гупчэ район сымэдджэщым» иучастковэ врач-педиатр.

Илээсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыригъэу Иоф зэришхэрэм, республикэм имээ хъызмэт хэбонныгъэ егъэшIыгъэным илахь зэрэхишхыэрэм, исэнэхаткIэ гъэхъагъэхэр зэришхыгъэхэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Къумыкъу Аминэт Хьасамбий ыпхъум**, Адыгэ Республикэм мэхэмкIэ и ГъэlorышIапIэ иотдел ипащэ.

СМИ-хэр

Щытхъу тхылъхэмкIэ хагъэунэфыкIыгъэх

ИлээсиплI хъугъэу Адыгэ Республикэм икIэлэ шхъалэу Мыекъуапэ къэбар жъугъэхэм яамалхэм я Дунэе форум щызэхатщ. Ащ Темыр Кавказым ыкIи Къыблэ шьолъырхэм я СМИ-хэм яллыкIохэр хэлэжъэх. Илээс къэс блэкIыгъэ форумым нахь чанэу хэлэжъэгъэ субъектхэр щыхагъэунэфыкIых, журналистхэм шIухъафтынхэр афашIых.

ИкIыгъэ илээсым щыгъэ форумым Иофэу ышIагъэр нахь игъэкIотыгъэу къэзыгъэлъэгъуагъэхэр, Иофыгъоу ащ къышIалэгъэхэм осэ икIу афэзышIыгъэхэр, тапэкIэ журналистхэм аналэ зытырагъэтын фаехэр къэзыгъэнэфагъэхэм тыгъуасэ, бэдзэогъум и 5-м, Адыгэ Республикэм лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет рагъэблэгъэгъагъэх. Комитетым итхъаматэу ЖакIэмыкъо Вячеслав «Здытилофхэр тызэкъотэу зэшIотэхых» зыфиIорэ Дунэе форумэу СМИ-хэм ялофышIэхэр зыхэлэжъагъэхэр зегъэушъомбгъугъэу ягъэзетхэм къызэрэщагъэлъэгъуагъэхэм, форумым изэхэцэнкIэ

IэпыIэгъу къызэрафэхъугъэхэм апае комитетым и Щытхъу тхылъхэр къафигъэшъошагъэх республикэ гъэзетэу «Адыгэ мажэм» иредактор шхъалэу Дэрбэ Тимур, илофышIэу Шъаукъо Аслъангуащэ; республикэ гъэзетэу «Советскэ Адыгейм» иредактор шхъалэу Валерий Кондратенкэм, ифотокорреспондентэу Аркадий Киринос; къэлэ гъэзетэу «Майкопские новости» зыфиIорэм иредактор шхъалэу Зоя Козич; Адыг-ТВ ипащэу Бэгъушъэ Азэмат, Адыгэ Республикэм илэпкъ тхылътедзапIэ ипащэу Къуикъо Шыхъамбий, МО-у «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрация СМИ-хэмкIэ и ГъэlorышIапIэ ипащэу Александр Шутихиным.

(Тикорр.).

Коцым иIухыжъын фежъагъэх

Аужырэ мафэхэм охтэ ошIоу кыхэкIыхэрэр агъэфедэххэзэ, республикэм ирайонхэм зэкIэ Iоми хъунэу бжыхъэ коцым иIухыжъын ащырагъэжъагъ. Адыгейм мэкъумэщымкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, бжыхъэ коц гектар мин 84-м фэдиз хъазырэу республикэм къышагъэкIыгъэм щыщэу тыгъуасэ ехъулэу гектар мини 5-м ехъу аугъоижыгъ. Ащ гектар тельтэу гурытымкIэ центнер 40,9-рэ къырахыгъ, пстэумкIи коц тонн мин 22-рэ фэдиз комбайнэмэ къачIащыгъ.

Коцым иIухыжъын апэу зыщырагъэжъагъэр Джэджэ районь ары. Ащ къышагъэкIыгъэ гектар мин 25-м ехъум щыщэу тыгъуасэ ехъулэу гектар мини 3,4-рэ фэдиз Iуахыжыгъ, гектар пэпчэ центнер 43,7-рэ къырахыгъ. ДжырэкIэ коц гектарым анахыбэ къызщырахырэр Шэуджэн районь ары — центнер 45,8-рэ. Теуцожь районь центнер 39,8-рэ, Красногвардейскэ районь центнер 38,5-рэ коц гектарэу Iуахыжыгъэм къащырахыжыгъ.

Хъэ гектар мин 14,7-м ехъоу республикэм къышагъэкIыгъэм щыщэу Iуахыжыгъэу къэнагъэр гектар 500 Iэпэ-цып. Хъэу аугъоижыгъэм гектар тельтэу гурытымкIэ центнер 39,6-рэ къырахи, пстэумкIи тонн мин 56-м ехъу къа-

хыжыгъ. Хъэм иIухыжъын тыгъуасэ ехъулэу зыщаухыгъэхэр Джэджэ, Кошхэблэ, Красногвардейскэ районхэр арых.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбый.

Уз щынагъом сомэ миллиони 8-м ехъу пэIуагъэхъащт

Африканскэ емынэм Адыгэ Республикэм зыщимышъомбгъуным, ащ пэуцужыгъэным апае сомэ миллиони 8,1-рэ къатIупщыгъ. Зэпымыоу чыплэхэр къэзыухъумэрэ постхэм ялофшIэн пае сомэ миллионрэ мин 300-рэ, узыр къызыщегъэжъэ чыплэхэр щынэгъончъэ шIыгъэнхэм пэIухъанэу сомэ миллиони 6,8-рэ къатIупщыгъ. Ахъщэр АР-м иминистрэхэм я Кабинет ирезерв фонд къыхахыгъ.

Мыекъопэ районьм ичIыплэхъу африканскэ емынэр къызыщыхагъэщыгъэхэм ащакIыжыгъэ къохэр зиэхэм аратышт ахъщэри сомэ миллиони 8-м къыхэкIышт. Къохэр гъэстыжыгъэнхэм ыкIи ахэр чIэтIэжыгъэнхэм апэIухъащт ахъщэри гъэнэфагъэ.

АР-м мэкъу-мэщымкIэ и Ми-

нистерствэ ветеринариемкIэ и ГъэlorышIапIэрэ правэухъумэкIо органхэмрэ МЧС-р ягъусэу Мыекъопэ районьм ичIыплэхъу африканскэ емынэр къызыщегъагъэхэм ИофшIэныр ащагъэлъэшынын фае.

АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан пшъэрыль зэрэфишIыгъэм теткIэ Премьер-ми-

нистрэу Къумпыл Мурат мы Иофыгъор инэплэгъуу ригъэкIырэп. Шъугу къэдгъэкIыжынын мэкъуогъу мазэм Мыекъопэ районьмкIэ чIыплитIумэ а узыр зэрэащагъэунэфыгъагъэр. Ахэр Даховскэ къоджэ псэупIэм къыхиубытэрэ ХьымыщкIэй ыкIи Краснооктябрьскэ къоджэ псэупIэм хэхэрэ станицэу Дагестанскэр арых. ЧыплитIуми Иофэу ащашIагъэм ишIуагъэкIэ узыр ащагъэкIодыгъ. Карантин къащызэIуахыгъэу ахэм цыфхэр арагъахъэхэрэп ыкIи къарагъэкIыхэрэп.

АР-м мэкъу-мэщымкIэ иминистрэу Юрий Петровым къызэриIорэмкIэ, чыплэу узыр къызыщыхагъэщыгъэм къо 700 щаукIыжыгъ. Ахэр агъэстыгъэх ыкIи чIагIэжыгъэх. А чыплэхэм былымхэр зэрарымышъанхэм елытыгъэу джы къагъэгъунэх. Премьер-министрэу Къумпыл Мурат тапэкIи узыр къызыщегъэжъэгъэ чыплэхэм нахь аналэ атырагъэтынэу афигъэпытагъ.

Щэпсэух адыгэхэр дунаим

Адыгэхэм ижъыкIэ ятеплъэ-шъошагъэр

Сурэтым кIэтхэ-
гъэщтыр: Карплетт, Е.
1812-рэ илъ. Къэбэр-
тэеихом и Черкесытц.

«Пшызэ шъолъырым ыкIи Тверской хэкум ащыпсэурэ хэ-хыгъэ (оркъ) лъэпкъхэм яфитыныгъэхэр» (1885-рэ илъ.) зыфиорэ Унашъом кыыхыгъэ:

«Цыф зэлукIэхэм анахъ чыплэ гъэшлуагъэхэр пщыхэм ащыфагъэшъуашэщтыгъэх, ахэр ары дзэещэкIуагъэхэр, зао кырагъэжъэщтыми мамырныгъэ-ззэгъыныгъэ адашъыштыми фитыгъэхэр. Къэбэртэе лъэпкъым пщыцхэм ахэм шъхъэкIэфэныгъэшхо афашыштыгъ. Пшым ипсауныгъэ зыгорэм зэцигъэкъонэу ыгу къэкIыгъэм е изэрар кыыригъэкIыгъэм, ащ ылъ

ашIэжъыным зэрэлъэпкъэу фэхъазырыгъ. Пшыр зыукIырэм ышIагъэр егъашIэм ымыпшыныжъышъун бзэджэшIагъэу алыгъэщтыгъ, ащ ылъ уасэ фэшIышъунэу щытыгъэп.

Зэрэщэн, унэгъошIэн Iофхэм альэныкъокIэ укыкIымэ, пшыхэр кызыхэкIыгъэ лэкъольэ-шхэм якъэбзагъэ аухъумэным инэу фэсакъыштыгъэх. Пшым кыфэхурэ сабийхэр иунэ кырагъанэщтыгъэхэп, ахэр лъэпкъым пщыц оркъхэм ащыц ыплунхэу ратыштыгъэх.

Сурэтым Едыдж Батрай итхылъэу «Черкесхэр (Адыгэхэр)» зыфиорэм кыы-дэхыгъ.

Проценти 2,3-м къехъугъэп

АР-м IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэжъоныгъэхэмкIэ и Министерствэ ИА RECNUM бэдзэогъум и 2-м макъэ зэрэригъэлугъэмкIэ, IофшIапIэ имыIэу республикэм непэ исыр нэгырэ 4770-рэ мэхъу. Ар Iоф ышIэным ыныбжыкIэ нэсыгъэхэм япроценти 2,3-рэ. IофшIапIэ чыплэ зымыIэхэм япчъагъэ аужырэ уахъгъэм зэрэхэмыхъорэр Министерствэм кышшыагъэщыгъ. ХъызмэтшIапIэу зышчылажъэщты-

гъэхэр кызырзэтеуцагъэхэм кыыхэкIыкIэ, нэгырэ 616-мэ IофшIэн непэ яIэп, 679-мэ «загъэпсэфы», ау, гухэкIыми, ялэжъапкIэ кызыттенэрэп, 2062-мэ тхъамафэм кыкIоцI мэфэ заул ныIэп Iоф зэрэ-шIэрэр.

Арэу щытми, пстэуми яIоф ащ тетэп. Гушылэм пае, Мыекъопэ районым ит организациехэм ыкIи унэе хъызмэтшIапIэхэм ащыцхэр зэтэзыгъагъэх, къэмыуцуагъэхэми

цыфхэм сыхъат 20 — 24-рэ ныIэп Iоф зэрэшIэщтыгъэр. Непэ ахэр зэтеуцожъыхи, яIофшIэн падзжыгъ, нэгырэ 281-у аIутыгъэхэм ищыкIэгъэ сыхъат пчъагъэм фэди-зэу Iоф ашIэ. Джащ фэдэу IофшIапIэ зымыIэу къэнагъэхэм ягъэгъотыгъэным фэгъэ-хыгъэ республикэу программэм кыдылтыгъэу яшIэныгъэ зэрэхэжъуагъэм ишIуагъэкIэ нэгырэ 585-мэ IофшIапIэу зыIутыгъэхэр чIанагъэхэп.

IофшIапIэ имыIэу къэнагъэхэм ащыцэу ежэ иунэе Iоф кызылэузыхы зышIоигъо нэгырэ 978-мэ ахъцэ IэпыIэгъоу арагыгъэр пстэумкIи зэхэубытагъэу сомэ миллион 60,7-рэ мэхъу.

ПРОКУРАТУРЭМ ИУПЛЪЭКIУНХЭР

Шапхъэхэр аукъуагъэх

Красногвардейскэ районым ипрокуратурэ псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтым фэгъэхыгъэ законхэр гъэцкIагъэ зэрэхъухэрэр джыр-эблагъэ зеулъэкIум, фэло-фашIэхэм ауасэхэр зыгъэнэфэгъэхэм шапхъэхэр аукъуагъэхэу кычIыгъэщыгъ. Тарифхэм Iоф адзэышIэрэ комиссиеу Красногвардейскэ, Хъатикъое ыкIи Улэпэ къоджэ псэупIэхэм ащызэхашагъэхэм яIофшIэн фэгъэхыгъэ тхылъхэм (Положениехэм) цыфхэм яфитыныгъэхэр, пшэурыгъэу ежъхэм яIэхэр икIоу къащыгъэлъэгъуагъэхэп. Прокурорым иунашъо-

кIэ хэнагъэу фашIыгъэхэр агъэтэрэзыжыгъэх. Ащ нэмыкIэу Красногвардейскэ къоджэ псэупIэм ипашIэ псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтшIапIэм пидзэфэ зэфэшъхъафэу ышIыхэрэм апае кытышIт ахъцэр зыфэдиыр фигъэнэфэгъагъ. Муниципалитетыр хъызмэтшIапIэм иучредителэу зэрэщымытым кыхэкIыкIэ, ащ фэдэ фитыныгъэ иIагъэп.

Красногвардейскэ район администрациеми пидзафэхэм апае тарифхэр зегъэнафэхэм хэукъоныгъэ ышIыгъ. Шапхъэу щыIэхэм задыремыгъаштэм, 2009-рэ илъэсым

егъэпшагъэмэ, процент 35-рэм ехъукIэ нахъыбэу псэупIэ-коммунальнэ фэло-фашIэхэм ауасэ къэлэтыгъэ хъугъэ.

Прокуратурэм мы Iофхэр зэхифыныхэу судыр фигъэзагъ. Красногвардейскэ къоджэ псэупIэм ипашIэ унашъоу ышIыгъэр мыгъэрэзэу ыкIи апэрэ мафэм кышчылаблэгъэу кIуачIэ имыIагъэу ылытагъ. Район администрациеми ипашIэ ыгъэнэфэгъэ уасэхэмкIэ хэукъоныгъэ зэришIыгъэм еуцолIэжыи, зэригъэтэрэзыжыгъэм ыпкъ кыкIэу Iофыр зэфашIыжыгъ.

Къин зилэхэм адеIэх

Хъярри къинри Iахъэ мыгощ зэралоу, чылгъо пстэури ащ фытегъэпсыхагъэу щытын фае. Ау сыд фэдэ Iофи изышIохым узэрэфэе дэдэу кыбдэхъурэп, ар кызыхэкIырэр мылкъу щымыIэр ары. АщкIэ къатIомэ тшIоигъор гъомылапхъэхэм ыкIи унагъом ищыкIэгъэщт Iэмэ-псымэхэм якъэщэфын ахъшабэ зэрэпIухъэрэр ары, ар зэкIэми афызэшIокIырэр.

Къин зилэ унагъор джа пстэумэ агъэгумэкIы, якъин щымыIэм кыыхегъахъо. Джа-

ры ащ фэдэхэм уадеIэн зыкIыфаер, ар псапэ мэхъу. ЗэкIэри къэнтхын плъэкIышIтэп, ау къатIомэ тшIоигъу къауджэу Козэт дэс кIэлакIэхэр зэрэугъоихэшъ, шъхъадж фызэшIокIырэм елътыгъэу къин зилэхэм яшIуагъэ зэрарагъэхэп. Къоджэдэхэм нахъ ящыкIэгъэщт Iэмэ-псымэхэр къарашIэфынхэм пае къоджэдэс нэгырэ 11-мэ сомэ минни 10 зырыз зэхадзи, яцыхъэ телъэу Псылушъо Даутэ ратыгъ. Джа зигугъу къэтшIыгъэ ахъцэу сомэ минишъэрэ

пшIырэ къэзытыгъэхэр ХъокIо Аскэр, Лышэ Славик, Нэгъуцу Байзэт, Шэуджэн Сэфэр, КIэныгъэ Налбий, Ягъумэ Адам, Гъыш Аслан, ХъокIо Адам, ГъукIэлI Тэмар, Мэз Байзэт, Тхьаркъохо Адам.

Мыхэм къоджэдэхэр лъэшэу афэразэх. «Шу шIи, псым хадз» еIо гушылэжыым. ШушIэгъэ Iофтхъабзэу мыхэм зэрэхъэхэрэм япсэпагъэ Тхъэм къалуигъэкIэжыныу тафэлыао.

Къэзытхыгъэхэр
М. ХЪЭРЭХЪУР,
Р. ГЪЫШЦЫР, А. МЭЗЫР.

ГЪЭЗЕТЕДЖЭМ ИШЮШ

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» ЫМАКЪЭ ТЭШЪУМЫГЪЭГЪЭЦIЫКIУ

Непэрэ «Адыгэ макъэм» гъогу кIыхъэ кыкIугъ. Ащ икIэщакIохэм гъэшIэрэ щытхъур яфэшъуаш, ахэр шIукIэ ренэу сыгу къэкIыжыых. Тинепэрэ «Адыгэ макъэ» иIофышIэхэми зи къатенэрэп. Ахэр хъаку машIом Iутым фэдэх: хъалыгъугъажъэх, чIыгулэжыых, псэолгъэшIых, еджа-кIох, культурэм иIофышIэх, спортым икIэбарлуатэх... ЗэкIэри игъом хъазырын фае, мыхъазырымэ гъэзетеджэхэр «мэлэклэ Iлэщтых». Арышъ, ахэм Iофышхо агъэцэклэ: хъурэ-шIэрэ дэгъухэр, гушлуагъохэр, шIэгъэн фаехэр, гумэ-кIыгъохэр, бэ ахэм мафэ къэс къэбарэу кыгътлагъэлэсырэр.

Адэ тэры, тэ гъэзетеджэхэр? Зи къыттенэрэба тэ? Тафэтха, тафыкIэтха? Тиадыгэ гъэзет закъоу тиреспубликэ кышчыдэкIырэм теджа? Теджэми ифэшъошэ осэ тэрэз етэга, хъауми «Ныджым тетыр къошъофыкIэ Iаз» зэралорэм фэдэу тыфышыта?

ШъосIон — «Адыгэ макъэр» шIу зылыгъоу нахъышIу хъуным ыгъэгумэкIыхэрэр арых ар кызытхыкIыхэрэр. Ахэри, шыкуркIэ 6155-рэ хъуштыгъэх, ау шэмбэтым, мэкъуогъум и 19-м (2010 илъ.) кыыхаутыгъэм иапэрэ нэкIубгъо итэу «Ныбджэгъухэр» зыфиорэ тхыгъэу «Адыгэ макъэр» кызытхыкIыгъэмэ япчъагъэ кызылотыкIырэм сызепллым, шъыпкъэр шъосIон, лъэшэу сыгу къэцIыкIугъэу кысшыхъугъ. Район е квалэ пэпчэ щыкIэтхэгъэ пчъагъэмэ сакъытемыгушылэу, квалэу Мыекъуапэ сыкышчыуцун. АрэушIтэу зыкIэсшыгъэми лъапсэ имыIэу щытэп: тиреспубликэ илэшъхъэтет шъхъалэхэр мыры зыдэхэр, ашIгъэрэ шIэныгъэ ззыгъэгъотырэ адыгэ ныбжыкIэ мин заулэ зыщеджэрэр Мыекъуапэ, адыгабзэр къэлэтыжыгъэнымкIэ къежъапIэр кызыди-кIышIтэу кызыппаплъэхэрэр Мыекъуапэ, мыш адыгэу дэхэр арых. Адэ, тикъоджэдэхэр, — тежъугъэгупшысыж, тэри тыкъоджэдэсыгъ, ар тэгъэцэклэ? «Ары» сфэлошIтэп.

Адыгэ къэлэдэс унэгъо мин заулэм щышIэу гъэзетыр кызытхыкIыгъэр 437-рэ ныIэп. Ар гукъау, ащ кыгъэлъагъорэр икIоу тилъэпкъ, ти-адыгабзэ уасэ зэрафэтымышIыжырэр ары. Ар сэгъэлэон щысабэмэ сарихъылагъ мы щысэу къэсхышIтым зэгорэм игугъу къэсшыгъагъ, ау джыри шъугу къызгъэкIыжыымэ иагъэ къэмыкIонэу кысшылошIы.

Ящыкым гъэзетхэр кыдэхыжыгъэ зыгъунэгъу урыс бзылфыгъэм адыгэ гъэзетыр зельэгъум адыгабзэкIэ сызэреджэшъурэр ыгъэшIагъоу кышчысэупчыгъ. Сэри джэуапым ычIыпIэкIэ сеуп-

чIыжыгъагъ: «О урысыбзэкIэ еджаклэ пшIэрэба?» «Боу сэшIэ! СымышIэ хъуна? Сыурысыба!» — гушхоу кысыложыгъагъ.

СымыгъэшIэгъон слъэкIыгъэп мо бзылфыгъэм адыгабзэкIэ сызэреджэшъурэр тэрэ-зэу кызыкIыгурымыIугъэр. Сеупчыгъ ащ лъапсэу фишIыгъэм. Кысылуагъэр ащ нахъ гъэшIэгъоныжы: Iоф зыдишIэрэ адыгитфымэ абзэкIэ тхакIи гушылэа амышIэу, ашIэ-нэуи фэмыехэу, ясабийхэми арамыгъэшIэнэу зэралорэр ары. Узэгупшысэнэу мыщ бэ хэлъыр. Тыбзэ Iум-пэмыгъэу фэтшIырэмэ ар якъежъапIэмэ ащыц.

Джыри зы шысэ. Симэджэ-щым сычIэлыгъу палатэм адыгэ кIэлэкIитIу кызыдилыгъ. Гъэ-зет зэлукIэгъэ заулэ кысфакыгъэу, «Адыгэ макъэм» седжэу сышылъызэ, кIэлитIум яз «Сыд гъэзета мыр?» — ылуи, ыгъэшIагъоу адыгабзэкIэ кысэупчыгъ. Сэри ар згъэшIэгъуагъэ, сыгулэ сибгъэгубжыгъ. ЗгъэукIыгъэми сшIоигъоу, ау гухэкI-губжэ езгъэ-шIынэуи сыфэмыеу сыфэса-кыызэ адыгэ гъэзетым зэрэмыджэрэм пае сеушынгъ. «Ары шъхъае, адыгабзэм сырагъэджагъэп! КIэлэцIы-кIуитIоу силэхэр джыри сабы-их, ау еджапIэм кIохэмэ, адыга-бзэ зэрэзгъэгъэшIэщт», — укIыгъэжыгъэу кыупсэлъыгъ. Егупшысэ джы о, гъэзетеджэр!

Сэ илъэс шъэныкъо Iэпэ-цы-пэ мэхъушъ Iоф зышIэрэр ти-адыгэ гъэзет кысэтхыкIы. Ари исымыгъэкъоу, сесагъэшъ, къа-хышIтым семыжэу, IофышIэ сыкIо хъумэ къэсэщэфы, седжэ, силофшIэгъухэм сызэ-джагъэхэмкIэ гушылэгъу са-фэхъу.

Гъэзет нэкIубгъо пэпчэ Iо-ми ухэукъонэп, гъэзетым ире-дакция гъэзетеджэхэм кIэтхэн-хэу къяджэ. Ары, сыкIэтхэн зылорэр фит. Егъэзыгъэ хэ-лын фаеп. Ау кызыгурымы-лорэр зы — уилъэпкъ урицIы-фэу зыолыгъэжыымэ, фэшIэ-шIтым, ащ шIуагъэу кыфэп-хышIтым, уишIуагъэ зэрэб-гъэкIышIтым уягупшысэжыын-фая? «Фаеп», — сэлэ. КIэтхэн-кIэ сомэ шъитIу е шъишыр нахъ кызыхъылыгъэным ашIо-шIыхэрэм, фэгъэкIотэныгъэ-хэр (уасэр нахъ макI е пкIэ хэ-мылгъэу) афашIых. Нахъыбэ-рэмкIэ гъэзетым кIэмытхэу къахэкIыхэрэр а ахъцэр арэп злпхыгъэр, сыхэукъоми сшIэ-рэр, лъэпкъ зэхашIэр икIоу агукIэ, апсэкIэ къабылэу зэря-мылэр ары.

«Узэкъотымэ, улъэш», — аIо. Тызэкъотэу «Адыгэ макъэм» тыкIэжъугъатх, тилъэпкъ гъэ-зет ымакъэ тэшъумыгъэгъэ-цIыкIу, тэжъугъэгъэжыынчы.

ЦУЕКЪО Алыж.
Гъэзетедж.

Парадым хэтыгъэр агъэшлуагъ

Хэгъэгу зэошхор зауhyм Теклоныгъэм идзэ Парад 1945-рэ илъэсым мэкъуогъум и 24-м Москва, площадь Плъыжыым зэрэщызэхашгъагъэр хъугъэшлэгъэ инэу непэ къызынэ-сыгъэм тыхэгъэгу шалыгътэ. Парадым хэлэжъагъэх фронт зэфэшхъафхэм ясводнэ полкхэр, хыдзэ флотым, дзэ академием, дзэ училищхэм ыкIи Москва игарнизоннэ частхэм ялыкIохэр. Парадым ипэщагъ Советскэ Союзым и Маршалэу К.К. Рокоссовскэр. Парадым къышыгушылагъ Апшгъэр Главкомандующым игуадзэу, Советскэ Союзым и Маршалэу Г.К. Жуковыр. Гушлогъо маршыр зырагъажэм, зэкIэмэ апэ итыгъэ специальнэ автомобильмкIэ Теклоныгъэм ибыракъ къыблашыгъ. Дзэ оркестрэм нэбгырэ 1400-рэ хэтыгъ.

Фронт зэфэшхъафхэм яполк хэшыпыкIыгъэхэр къызыблэкIыхэ нэуж советскэ дзэклөлхэм язырызэу алыгъыгъэ нэмыц-фашист быракъ зэфэшхъафхэр В.И. Лениным и Мавзолей лъапсэ ратэкъулагъэх. Ахэр быракъ 200 хъуштыгъэх. Джащ фэдэу шыудзэ бригадэр, дзэ техникэр, ошбогу десантыдзэм иподразделениехэр, нэмыкIхэри Мавзолейм итрибунэ пашхъэ къыблэкIыгъэх.

Зигугъу къэсшыгъэ парадыр Теклоныгъэм пае зызэхашгъагъэр илъэс 65-рэ зэрэхъугъэм епхыгъэу джырэблагъэ Мыекъуапэ офицерхэм я Унэ

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэр зыхэлэжъыгъэ зэлукIэ шылагъ. Ащ къырагъэблэгъагъ парадым хэлэжъагъэу, къалэу Мыекъуапэ щыпсэурэ полковникэу Смирнов Геннадий Ивановичэр. ЗэлукIэр пэублэ гушы-лэу къызынэуиыхыгъ ыкIи зери-щагъ ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет итхъаматэу Г.В. Барташук.

Г.И. Смирновыр 1926-рэ илъэсым Ивановскэ хэкум щыщ къэлэ цыклоу Кинешма къышхыгъ. Дзэ къулыкъум зашагъэр 1944-рэ илъэсым ищылэ маз ары. Заом илъэхъан я 4-рэ Украинэ фронтым идзэхэм я 1498-рэ самоходнэ артиллерие полк шхъаф хэтыгъ. Къаулагъагъ. Къыфагъэшхошагъэх ащ Щытхъум иорденэу я III-рэ степень зилэр, Хэгъэгу заом иорденэу а I-рэ степень зилэр, Жъогъо Плъыжыым иорден, медальхэу «За отвагу», «За освобождение Праги», «За победу над Германией» зыфилохэрэр, юбилей медальхэр.

Теклоныгъэм ипарад илъэс 19 нахэ ымыныбжэу хэтыгъэ ветераным фэгущлохэу зэлукIэм къышыгушылагъэх Теклоныгъэм и Адыгэ республикэ фондэу Советскэ Союзым и Лыхъужэу Андырхъое Хъусенэ ыцIэ зыхырым ипашэу ХъапэкIэ Налбий, Адыгэ Республикэм идзэ комиссар илъпылагъоу полковникэу Къоджэ Аслъан, ветеранхэм ядзэ къулыкъу комитетэу АР-м щызэ-

хэшагъэм итхъаматэ игуадзэу Л.С. Рудяк, ветеранхэм я Мыекъопэ къэлэ Совет итхъаматэу Л.Я. Кочерга, АР-м ныбжыкIэхэм ялофхэмкIэ и Комитет итхъаматэу Къэрэтэбэнэ Махъмудэ, АР-мкIэ ветеран флотым и Союз итхъаматэу, контр-адмиралэу Тхъагъэпсэу Мэджыдэ, ТОС-2-м иветеранхэм я Мыекъопэ къэлэ совет итхъаматэу Альэскэр Людмилэ, нэмыкIхэри.

Парадым хэлэжъыгъэ ветераным шлухъафтынхэр, къэ-гъагъэхэр ратыгъэх.

Сурэтым итыр: **Г. И. Смирновым** (джабгъумкIэ щыт) **Г. В. Барташук фэгущло.**

Апшерон районым шылагъэх

Илъэс бэкIае хъугъэ Адыгэ Республикэмрэ къалэу Апшеронскэрэ яветеранхэм зэблэгъэныгъэ зызэдырIэр. Ахэр зэлукIэх, ветеранхэм Иофэу адашIэхэрэмкIэ зэупчIыжых, опытуэ яIэхэр къызфагъэфедэх.

Мэкъуогъум и 22-м, шхыгъо мафэу зэрэщытыр къыдалыгъи, Адыгейм икIыгъэ ветеран купэу нэбгырэ 32-рэ хъурэр къалэу Апшеронскэ кIуагъэ. Район гупчэм ит мемориал шхъаIэм джэ яветеран куп къащапэгъокIыгъ. Ветеранхэм я Апшеронскэ рай-

он Совет итхъаматэу З. Н. Занинчуковскаямрэ ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет итхъаматэу Г. В. Браташукрэ а чIыплэм шылагъэ зэлукIэм къышыгушылагъэх. ЕтIанэ Мыекъуапэ икIыгъэ ветеранхэм къэгагъэхэр саугъэтхэм акIэралхъагъэх, зы такыкIэ шхыгуагъэх.

Ащ ыуж бысымхэр тэтыехэм ягъусэхэу къушхъэм ашагъэх, Гъомэ тIуакIэ дащагъэх. Мы чIыплэм туристэу щызэблэкIырэр бэ. Сэри апэрэу сыкIуагъэти, лъэшэу сIлогъэшIэгъоныгъ. Къушхъэ тIокIэ зэжъум километрищым ехъу икIыхъагъ. МотовозкIэ еджэхэу, вагонич зыпышла-

гъэм тырагъэтIысхыи, лъагъэу тыдащэгъэ. Ащ тикIи лъэсэу километрэрэ ныкIорэ тыдэкIоагъ. Удэплъыемэ, шхыэр ыгъэуназэу, а мыжъом тет чыг шхъуантIэхэм жы къабзэу къапыкIырэм гур къыде-щае. Уеплъылымэ псыхъоу Къурджыпс (Къужыпс) мыжъо тIуакIэм кыырчъэ.

Мафэр фэбагъэми, мы чIыплэр чыIэтэгъагъ. Кафе горрэм тыкышагъэуцуи, бысымхэм тыщахъэклагъ. Гъомэ къушхъэ тIуакIэр тиветеранхэм ашлогъэшIэгъоныгъ. Бысымхэм тыкыагъэклотэжыгъ, «Это было в Апшеронском районе» ыцIэу заом фэгъэхыгъэу тхыль зырыз къытатыгъ.

Заомрэ ИофшIэнымрэ яветеранэу, илъэс 13-м ехъу ветеранхэм я Мыекъопэ къэлэ совет итхъаматэагъэу, Мыекъуапэ ицIыф гъэшлуагъэмэ ащыгуи Синюгин Петр Василий ыкъом изэо гъогухэм кIэкIэу сакъытегушыIэнэу исхъухъагъ. Ар Хэгъэгу зэошхом хэлэжъагъэмэ ащыщ, илъэсыбэрэ дзэм офицерэу хэтыгъ. Непэ Мыекъуапэ щэпсэу. Зэошхом хэтыгъэ лIыр къалэм иветеран совет ипашэу зытетым сэри тхъаматэ гуадзэу а организациеу сылуыгъэ илъэсипшыым ехъу. Арышъ, ащ къулыкъур зышхыгъэ чIыплэхэм, зышхыгъэхэм, дзэ сэнэхатэу илагъэм, джащ фэдэу наградэу иIэхэр зыфэдэхэм сачыгуау.

Апэу къызкIэгъэгъэхыи сIлоигъор Адыгейм нэмыц-фашист техакIохэм ядзэхэр ифыжыгъэнхэм Синюгиным илахэ зэ-

рахэлъыр ары. Ащ ыуж Краснодар крайм шыкIогъэ заохэм ахэлэжъагъ. Ахэм афэшхъафэу къэлэ-лIыхъужэу Севастополь къэзыухъумэгъэ дзэхэми ахэтыгъ. Заом иветеран подполковникыцIэ иIэу дзэм къыхэкIыжыгъ.

П.В. Синюгиныр 1924-рэ илъэсым къалэу Ставрополь къышхыгъ. 1943-рэ илъэсым къэлэ военкоматым къыкIыгъэ повесткэр илъэс 19-м ит кIэла-кIэм къыфахыи дзэм ашагъ. Ащ идзэ билет дэтхагъэх кIэ-кIэу мыщ фэдэхэр: «Къыблэ фронтым хэхъэрэ я 44-рэ Дзэм епхыгъэ я 347-рэ мотошхончэо дивизием къыхиубытэрэ я 21-рэ истребительнэ-противотанкэ дивизионым итоп-гъаохэм янаводчик. Я 4-рэ Украинэ фронтым щызэогъэ я 2-рэ гвардейскэ дзэм епхыгъэ я 387-рэ мотошхончэо дивизием

Топыр иIашэу зэуагъэ

зиет итопгъэо полк инаводчикмэ ащыщ. 1944 — 1945-рэ илъэххэм я 3-рэ Украинэ фронтым хэхъэрэ шхончэо дивизием епхыгъэ полкым хэт гаубичнэ топгъэо дивизием итопхэм ащыщ ипэщагъ». 1943-рэ илъэсым игъэмафэ псыхъоу Миус джэ шыкIогъэ заом (Къыблэ фронт) хэтзэ къызыраулагъэри билетым дэтхагъ.

ИIэх ащ Жъогъо Плъыжыым иорден, Хэгъэгу заом иорденэу а I-рэ степень зилэр, медальхэу «За отвагу», «За боевые заслуги», «За оборону Севастополя», «За победу над Германией» зыфилохэрэр, юбилей медальхэр. Ахэм къахэхъагъ «Адыгейм и Щытхъузехъ» зыфиIорэ медалыри. А наградэр ветераным ыныбжэ илъэс 80 зэрэхъугъэм къыкIэкIуагъ.

1941-рэ илъэсым гурыт еджапIэм иаттестат къызыратым Ставрополь дэт медицинэ институтым чIэхъагъ. Заор къежъагъэу макло, нэмыцхэм тыхэгъэгу зыкыратэкъуагъ, къалэу Ростов аштагъ, Темыр Кавказым етIупшыгъэу пыйдзэр къекIу. Мединститутым иящэнэрэ курс шеджэрэ кIэла-кIэр ныкIоеджэу дзэм ашагъ. Къалэу Житомир дэт лъэсы-дзэ училищэу Ставрополь къахыжыгъэм агъэкIуагъ. Ау училищыр джыри зэ агъэко-щыгъ. Ащ чIэс курсантхэри якIэлэегъаджэхэри лъэсэу къалэу Грознэм ашагъэх. Мы къалэм пIэлъэ кIэкIым къы-

кIоцI курсантхэр зэо Иофхэм щафагъэхъазырыгъэх. Ащ чIэс-зэ, ежэ шIонигъоу Синюгиныр артиллерие дзэ сэнэхатэу къыхихыгъ. Истребительнэ-противотанкэ полк шхъафым хэт топхэм ащыщ рядовой дзэ-кIолIэу рапхыгъ. 1943-рэ илъэсым щылэ мазэм и I-м тидзэхэм наступление ин рагъэ-жъагъ, ащ тегъу къалэу Ставрополь шхъафит ашIыжыгъ. Ахэм ауж къалэхэу Азов, Таганрог, Ростов пыйм къыIэ-кIахыжыи, Донбасс нэсыгъэх. Мыхэмэ апэкIэ Синюгиныр зыхэтыгъэ тидзэхэм Адыгейм пыир рафыжыгъ, Кубань шхъафит ашIыжыгъ.

Джауштэу сержантэу Петр Синюгиным шхъафит ышIыжыгъэх Къырым, ащ ыуж Румыниемрэ Болгариемрэ. Теклоныгъэм и Мафэ загъэмэ-фэкI нэуж ар Одессэ еджакIо агъэкIуагъ. Лениным иорден зышхош дзэ артиллерие училищэу Фрунзэм ыцIэкIэ щы-тым чIахыи, лейтенантэу къы-чIатIупшыгъ. Офицер ныб-жыкIэм Одессэ дзэ округым къулыкъур шыпидзэжыгъ. Ащ пыдзагъэу советскэ дзэ купэу Германием щылэхэм ахэ-тыгъ, артиллерие дзэхэм къу-лыкъур ащыхыгъ. А къэралыгъом къыкIыжи, Мыекъуапэ шылагъэ я 9-рэ мотошхон-

чэо дивизием къащэжыгъ. Артиллерие полкым политча-стымкIэ икомандир игуадзэу хэтыгъ, 1971-рэ илъэсым икбу-лыкъу ыухыгъ.

Петр Василий ыкъор илъэс 20-рэ Мыекъуапэ дэтыгъэ кинотеатрэу «Гигант» зыфиIорэм ипэщагъ. КъызэрсIуагъэу, ащ ыуж ветеранхэм якъэлэ совет илъэс заулэрэ щылэжъагъ. Ишхыгъэсэу Валентина Синюгинари Хэгъэгу зэошхом хэ-тыгъ. Я 13-рэ противотанкэ бригадэм делопроизводителэу къулыкъур щыхыгъ. Наградэу къыфагъэшхошагъэхэм ащы-щых Хэгъэгу заом иорденэу я II-рэ степень зилэр, медальхэу «За освобождение Варшавы», «За взятие Кенигсберга», «За взятие Берлина», «За победу над Германией» зыфилохэрэр, юбилей медальхэр.

Зэшхыгъэсэхэр зэлэгъух, 1924-рэ илъэсым тIури къэ-хъугъэх, илъэс 86-м итых. «Теклоныгъэм ия 65-рэ илъэс» зы-фиIорэ юбилей медалыр заом хэлэжъагъэхэм къараты зэ-хъум АР-м и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан зэшхыгъэ-гъуситIумэ къафэгущлуагъ, щылэкIэ-псэукIэ дахэ яIэнэу къафэлъэлуагъ.

Сурэтым итыр: **П.В. Синю-гиныр.**

НэкIубгъом итхэр зытхыгъэр ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

Зыцлэ шлуклэ рязыгъэлорэ бзыльфыгъ

Ти Адыгэкъалэ хьакъулахъхэр зыщаугъоирэ инспекционер кызыщызэлуахыгъэр ильэс 19-м ехъугъ. Ащ фэдиз уахътэм кыклогц инспекцием илофышлэхэм япшгъэралхэр дэгъоу агъэацлэхэзэ кырэклог. Ахэр арэуштэу мыпсэухэм хьуштэп: анахъу лэжъацлэхэми, пенсионерхэми, сэкъатныгъэ зилэхэми яахъцэ лахъэхэр игъом аратынхэ альэклыщтэп, ящылэцлэ-псэуцлэ хэпшыклогу кызырелыхыштэм уехъы-рэхъышэжынэу щытэп.

Нэлуасэ шъуэфэсшы сшлоигъор ренэу зипшгъэралхэр дэгъоу зыгъэацлэу, шлуклэ зыцлэ рязыгъэлэ зэпытэу Къошк Сафьет Юныс ыпхъур ары. Сафьет зэклогмклог тыхабзэ зэрэфэлэжъагъэр ильэс 31-м кьехъугъ. Илофшлэплэ пчъагъэмэ ащылэжъагъэми, ренэу ыгу етыгъэу, ыльэклог кымыгъанэу, логфэу зэшлуиыхэрэм иакъылрэ ыклогуацлэ-ррэ фицгъэлорышлэхэзэ кырэклог.

Илофшлэ Сафьет хэшлыкышхо зэрэфырилэм уехъырэхъышэжынэу щытэп: апшгъэрэ катэгорие ил, министерствэ зэфэшхъафхэм къарыклоггъэу щытхъу тхылы 10 кылыжъыгъэхэу кыгъэлэжъонхэ ельэклог. Коллективэу зыхэтэм шхъэклогфэшхо кышчыфашлы, ежъыри сыдигъорэ уахътэ тефагъэхэми, зэклогми яупчлогжъэгъу, цыф кызырелыххэм ялэпылэгъушлу.

Сафьет къуаджэу Джэджэ-хъаблэ гурыт еджаплэу дэтыр дэгъоу кыухыгъ. Ежъ хыцлэ хъугъэу къуаджэу Ленинхъаблэ 1958-рз ильэсым мэкъумэщышлэ унэгъо лэжъацлог кышчыхъуагъ. Гурыт еджаплэр кызырелыхыгъэм лыпытгъэу кьалэу Краснодар дэт кооперативнэ техникумым члахы, зылэкхонпсыщтыгъэу бухгалтер сэнэхъатер зэригъэгъоти ильэс 15 ти Адыгэкъалэ кышчызэлуахыгъэу Теуцожь общепитым бухгалтер шхъацлэм игуадзэу ипшгъэралхэр дэгъоу ыгъэацлэхэзэ щылэжъагъ. Ащ даклогу кьалэу Краснодар дэт медицинэ институтым икьутамэу экономикэмрэ гъэлорышлэпэмрэклог сэнэхъат къазытырэм щеджи, 1994-рз ильэсым ыпшгъэклог зыцлэ кьетлоггъэу хьакъулэхъэ инспекцием кыгъэзэжъыгъэу илофшлэны рыгушхозэ щэлажъэ.

Ятэу Юныс непи кыгътхэт, колхозэу «Октябрь» зыфилоштыгъэм пэрытныгъэр щызылыгъыгъэхэм ащыщ, пенсием щыл. Янэу Гошхъан тугынлэжэу бригадэм извеньеовой пэрытыгъэхэм ясатырэ хэтыгъ. Ащ игъонэмысэу идунай ыхъожъыгъэш, Алахым джэнэт лъаплэр кырет.

Юныс иунагъо зэшпхъуи 8-рз зы шырэ кыхъухъагъ: Сэламэт, Асыет, Шамсэт, Аслъан, Сачнэт, Назрэт, Марьет, Мерэм, я 9-рэр Сафьет. Ахэм зэклогми унагъохэр ялэх, тыхабзэ зыклогуацлэрэ зиакыларэ фэзыгъэлэжъагъэхэм, тиадыгъэ намыс лэагъэу зылэгъэхэм ащыщы. Сэламэтрэ Аслъанрэ ядунай пэсэу ахъожъыгъэш, ахэми джэнэт лъаплэр Тхэм кьарет.

Сафьет нахъ пэблагъэ зыфэтшы тшлогиогъоу тиупчлог фэтэгъазэ:

— Сафьет, уилофшлэны шлу ольэгъуа, уегъэраза?

— Силогфшлэны шлу дэдэ сымылэгъуштыгъэмэ зы мафимыщ сылутыштыгъэп. Тызэрэ-хъакъулэхъэ инспекцием паетыхъашхъурэлэу бэмэ къашлогшлыми, силогфшлэнклог кыистефагъэу сишлуагъэ зэсымыгъэ-кыгъэу щыл логу сшлэрэп. Арыш, силогфшлэны анахъу сызкыларыгушхорэр цыфхэм сишлуагъэ язгъэклогны зэрэслэклогышхурэр ары.

Илофшлэныгъоу ыклогм Илофшлэны дезгъэжъагъэу Пшыдагъэ-кьэ Анжеликэ кытылуагъэми тегъэразэ:

— Сафьетрэ сэрырэ ильэс 15-м ехъурэ тызэгъусэу, тлэ зэклогдзагъэу тызэдэлэжъагъэш, илофшлэплэ къэгужъуагъэу, хэуконыгъэу горэ ышлыгъэу, мэкъэ пхъашэклог зыгорэм дэгущылагъэу е фэгубжыгъэу кьэсшлэжъырэп. Сыд фэдэ уахътэ утефагъэми, уиупчлог дэмышхъахыгъэу джэуап псынклэу кырытыжыным фэхъазыр зэпыт. Анахъу кыхъзэгъэщы сшлогигъор шэн-зэклогклог дахэу хэлым даклогу, ибэрэчэтныгъэрэ ихъалэлныгъэрэ узэрагъэгущорэр ары. Зэрэхъупхъэм ыклогм зэрэшхырым апкэ кыклогыклог шлу умылэгъун плэклогырэп. Тилэкпэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыхъэрэ гъэшлэгъоныбэмэ тызэдэджэу ыклогм ахэм татэгущылагъэу маклогп кызырэлэхъыгъэрэ. Ащ фэдэ зеклогуаклогм шлу тызэригъэлэгъугъэу тызэлэклэ-фэ тызэфэзэщы, ренэу кыыздэлэпылэхэзэ гъогу занклэ сытезыхъагъэхэм ащыщыш, хэт кысэупчлогыгъэми зэрэсищысэтехыплэр ясэлэ.

— Шъуилофшлэны зыфэдэм нахъ тыщыбгъэгъуазэмэ тигопэщтыгъэ.

— Анахъу тилофшлагъэхэр кызыщылэгъохэрэ отчетхэр квартал пэпчэ кытатых. Ца-клогхэм, предприятиехэм, организациехэм, ахэм адаклогу транспорт, чыгур, унэхэр зыхэр арых логф зыдатшлэхэрэр. Лахътедзэхэр зэрэфэхэрэм елытыгъэу справкэхэр ятэтых, фэшхъаф документхэу ящыклоггъэхэр афэтэгъэхъазырых. Федэу ялэм елытыгъэу справкэхэри ятэтых. Мафэ кьэс плогми хъунэу нэбгырэ 50-м ехъу кыгътэуалэш, зэклогми консультациехэр ятэтых. Законхэм ащытэгъэгъуазэх. Федеральнэ законом елытыгъэу хьакъулахъэр амытыгъэу зыфэдгъэгъухэрэр Хэгъэу зэшхом хэлэжъагъэхэр, сэкъатныгъэу а 1 — 3-рэ группэхэр зилэхэр, Чернобыль хэлэжъагъэхэр, пенсием щылэхэр ыклогм фэшхъафхэр арых.

Сафьет, титхыгъэ ыклогм нэсыгъэш, джы узтетым кыклогимычэу, псауныгъэу пытэ уилэнэу, тыхабзэ шлуагъэу кыфэпхы зэпытынэу сыпфэлэло.

КЪЭДЭ Мухъдин.

ГУКЪЭКЫЖЪХЭР

1945-рз ильэс. Ильэсиплэ хъугъэу логрэ заом цыфхэм кыныбэ къафыхыгъ. Къэралыгъошхоу, Урысы империе зыцлагъэу, Советскэ Союз хъугъэу тызэрысым я 20-рз ллэшлэгъум гумэклогыуабэ зэпчыгъ. Япон заом, етланэ Дунэе заом къаклоглыклогуагъ революционер. Ащ къэралыгъошхом ис цыфхэр зэригъэутэклогыгъэх, зэригъэутэклогыжыгъэх. Ащ ыуж цыфхэм рэхъатныгъэу кызафэклогм, лэжъэным яшгъыпкэ рахъыллагъ. Зэралэклогу псэухэу, ашхын кьалэжыжъэу рагъэжъагъэу, кьэралыгъом илэшхъэтетхэр, большевикхэр щылаклогм изэлэхъун фежъагъэх. А щылэклэ зэлэхъум илэхъан цыф лэжъацлогу хэгъэгум исым зэклогм «кулак» цлэу афауси, ращыгъэх, аукалыгъэх.

гъупчэу логсэу кытылэгъэш. «Мы сэ сиклоглэ бэлэхъэу чынэ зэрэшлэрэр», — елош кышцэтхъу, фегъэчэфы. А гущылэхэу кырилоштыгъэхэр егъэшлэрэ гукъэклогыжхэу Аслъан кыфэнагъэх.

Къуаджэр зыдэщысыр бгылэ-хъоталэ. Къуаджэхэмрэ кьутырхэмрэ апхырыклогы зэтемыр лэныклогм псыхъоу цыклогур мацъэ. Бгэу осыр зыгъызым мэфэ реным клэлэ лэахъохэр жэ цыклогу-хэмклэ кыагъэхы.

Кымафэр теклог, гъатхэр кьэсы. Осыр мэкъуш, псыр псыхъоу цыклогм хэлэджы. Етланэ псыхъошхоу нэр ыхъэу, пэр ыхъэу мацъэ.

Пчэндэхъухэр гулэхэзэ кьэбыбыжыых, дахэу зэджэжыыхэзэу къуаджэм кьэсыжыых, чыгъмэ кьапэтлогыхъэх. Бзыумэ ордэу кьало,

Аслъан еджэныр кызыеу-хым дзэу кыулыклогм ашагъ. Германием ильэсиплэу кьулыклогур щыхыгъ. Комсомольскэу стройкэм логф шалэнэу кызыаджэхэм кьулыклогу зэдэзыхыгъэхэм зэдашты зэгъусэхэу ащ клогуагъэх. Пчыхъэрэ еджэнхэу амал ялагъ. Аслъан экзаменхэр ыти институтым члэхъагъ. Мафэрэ етлогупшыгъэу стройкэм логф щешлэ, пчыхъэм институтым щеджэ.

Аслъан кьалогрэр ыгъэацлэщтыгъ, ылэ иль участкэр бэрэ дэгъуклог хагъэунэфыклогыштыгъ, рабчохэми дэгъоу кыагъахъэу хъугъагъэ.

Иныбджэгъу клэлэу Михаил икьэщэн кызыыхъугъэу мафэр хигъэунэфыклогыштыгъ, рабчохэми дэгъоу кызырегъэблагъэм, Аслъани ащ зыдишагъ. Инасып зыхэлэу пшгъашгъэми а пчы-

Гъэшлэ гъогур псынклэагъоп

Щылаклогрэ зыгъэпсыхэрэм зи алон фитхэп, хэбзаклогм ышлэрэр зыгу римыхыхэрэр псынклэу аубытых, агъэтлогысых, «Совет хабзэм ипый» аралэ. Совет хабзэм хэбзаклогрэ ыгъэпсэу фежъагъ. Нэмыклогм кьэралыгъошхоми щылэклэагъэр ащыгъэпсыгъэн фаеу унашгъоу зэрашлоггъэм зао кыклогыгъ.

Ильэсиплэ хъугъэу заор клэоштыгъэ. Адыгэу къуаджэхэр 1945-рз ильэсыклогу кыхъагъэм натрыф жъуагъэклогм пэгъоклогыгъагъэх. Тхъэм ельэлэгъэх псауныгъэу кьаритынэу, зэо мыхъыжъэу логрэм ятэхэу, акъохэу, ялахылыхэу хэтхэр псаухэу кыхэклогыжыныхэу.

Лэпкымыклогм Аслъан цыклогур зауи пыджи зымыгъэгумэклогырэп. Янэжъ ныофыжъ дахэм тэклогу ыгъэнэлуагъ зэклогм зыфаер фаригъашлэхэу, шхэн, джэгун, чыен нэмыклогм логф илэп. Ильэсыклогм пчыхъэм натрыф жъуагъэклогм зыгъэшхэклогм янэжъ ыгъэгъолыжыгъ.

Пчэдыжыым янэу Дэхэнэф жъэу кьэтэджи хъакум мацлогу ришлыхъагъ, унэр кыгъэгъэбагъ, пшэрыхъагъэ. Натрыф плэстэу фыжырэу кьояжъэрэу кьафигъэхъазырыгъ. Ышпхъу нахъыжъэу Самэти, ышнахъыжъэу Асхъади, Аслъани кьэтэджыгъэх, затхъагъыгъ. Янэу лэжъэуищыр кьафигъэгъуцуи ыгъэшхагъэх. Аслъан цыклогур зэшхахэм, чынэмрэ клэпшэу янэжъ кыфаригъэшлоггъэмрэ ыштэхэи осэу кьэсыгъа-клэм чынэу щешлэнэу унэм иклогыгъ. Икьоу фэмыгъэгъэрэ чымы, чынэр егъэчэрэгъушэу члэдзы, клэпшымклэ ео зыкупрэ, ау чынэр шлоглогуасэ, етланэу кырегъэжъэжы. Янэжъ кьурлан лъаплэр ыпашхъэхэу ильэу шхъаны-

ягушлоггъошху. Къуаджэм дэхэм зэхыхэу заор кьаухэу. Гъатхэм ианэхэу мээ дахэм, жьоныгъуаклогм заор аухыгъ. Теклогныгъэр кыдахы, псаоу кьэнагъэхэр кьэклогжыныхэм цыфхэр ежэх. Кьэклогжэхэрэм абгъэхэм ордэнхэмрэ медальхэмрэ кьахэлыдыклогы.

Аслъан цыклогм ятэу Хъамедэ нахъ кьэгужъуагъ, ау гъэм ыклогм псаоу кьэклогжыгъ. Зэо ужымы ильэс кыинхэр кыклоглэуагъэх. Аслъан ятэрэу янэрэу зэралэклогу, пчэдыжыым кышгъэгъэжъагъэу пчыхъэу нэс логф ашлэми, зи ашлэрэм кыклогла-логрэр, кьаратырэлэу.

А щылаклогрэ Аслъан зэоужым ыльэгъугъ, кыклогур. Клэлэцыклогубэу зилэу унагъо-хэмклэ ар кыин дэдагъ. Кымафэм тлэклогу-тлэклогу шхынэу ялэр зэпашыгъэу ашхыштыгъэми, гъатхэм нэс аухыти, кыин алэгъуштыгъ, гъаблэм ыгъаллэщтыгъэх.

Къэралыгъом илэшхъэтет маллэ, цыфхэм алахыштыгъэу тын купыр амытыжынынэу кьашлы. Ащ щылаклогрэу кыгъэгъэпсынклэагъ, мэкъумэщышлэхэр ыгъэгущылагъэх.

Лэпкымыклогм Аслъан еджэнэу школым члэхъэ.

А лэжъаным унагъохэр тхъамаклоггъэх, еджаплэм логрэу клэлэцыклогур пфэпэн фэагъэу, зэрэфэпэнхэу ахъэу цыфхэм ялагъэх, гужъуагъэхэу члахъэхэри ахэтыгъэх. Классиплэу кызаухыклогм еджаплэм кычлэклогыжырэри багъэ. Логф ашлэщтыгъ, унагъом делэщтыгъэх.

Тлэклогу-тлэклогу щылаклогрэ нахъ зэтеуцогу ригъэжъагъ. Колхозым тракторхэр кьыратэу, чэчи мафи логф ашлэу, цыфхэми лэжъэпклэу тлэклогу-хэр кьалэклахъэу хъугъэ.

хъэм луклагъ. Купым адыгэу пшгъашгъэу хэсэу кычлэклогыгъ, нэлуасэу ышлыгъ. Асет ыцлэр. Пшгъэшгъэу кьопцлэу гохым шхъац шлуцлэу кыхъэр дахэу зэгъэфагъэу ыклогм едзыхыгъ, зымышлытэжъэу, лэдэб хэлэуу ыклогм закыхымыгъэщэу щысыгъ. Асет институтыр клэлэгъаджэу кызыеу-хым, Совет хабзэм зэришлы хабзэу логф ышлэнэу кьагъэклогуагъэу, ильэсым кьехъугъэу щылагъ. Зэлуклэхэзэу зэдэгущылагъэх, унагъо ашлэнэу рахъухъагъ. Адыгэу хэкум кьэклогжыхы, джэгуги афашлыгъ, зыщышхэри, ялахылыхэри кьафэгущылагъэх. Нэужым Аслъан логф зышшлэрэм клэжыгъэх, пшгъашгъэу кьафэхъугъ, ащ Сафьет фаусыгъ. Унэм исэу ильэсым кьехъурэу адыгабзэу дэгъоу рагъэшлагъ. Аслъан исабыхэм зэклогм адыгабзэрэу аригъэшлагъ.

Щыфым ицыклогур ары ыбзэу ышлэнымклэу лэшэу уналэу зытетын фаер. Етланэу зэхышлыклогуу ины кызы-хъуклогм, щыгъушпэщтэп. Ренэу унэм ащыдэгущылагъ, лэпкэуу зыщышхэм якьэбар афилогтагъ. Джарэуштыгъ адыгэмэу яшгъуашгъэу фэдэу дунэим кызырэщамыгупшысыгъэр, а шгъуашгъэу адыгэу бзылгыфгъэм зэрилэшлагъэр, кьапэблэгъэу лэпкэуу зэклогм зэрэзыщалыгъэр, кьэзэкъэу адыгэу чыгум я 19-рз ллэшлэгъум кытлогысхъагъэхэми агу рыхыи ящыгъынэу зэраштагъэр агуригъэлуагъ. Сафьет япшлэнэрэу классыр кызыеу-хым, зэрэунагъоу Адыгеим кьэклогжыгъэх.

Пшгъашгъэу шгъауи апшгъэрэ еджаплэхэр кьаухыгъэх, унагъохэри ашлагъэх, зэралэклогу Адыгеим ихахъоу хэлажъэх, рэгущох.

ЛЫХЪУКЛО Яхъе.

ХЪ УЩТ Щэбан.

Лъэпкъ Иофыгъохэм ягумэкI

Цыфышхь пчъагъэм елгытыгъэм, лъэпкъ макIэхэм уащыцъу уилъэпкъ зэхашIэ кыуитырэ гумэкIхэр уизещаклоу (поводырэу), дунэе тарихым хэшIыкI фыуиIэу угурэ унитIурэкI ар кызэпэплъыхьэм, кын кыпымыкIэу хэп-лъагъорэр уахтэм ижъалым кушэрэхэ зэпыу имыIэу кьекIокIэ, зишъыпкъэу ащ пэуцужьырэ зырыз дэдэхэм анэмыкIрэ лъэпкъ макIэхэр кьабэкIрэмэ ахэткIухъажьыгъэ е заомэ ахэкIодэжыпэхэзэ, уахтэр зэрэлъыкIуатэрэр ары. А гупшысэ хьылгъэм джэнджэшныгъэ угу кырегъахьэ непэрэ лъэпкъ макIэхэм неущрэ мафэ ямыIэу. ЕтIани а цыфшIыкIэ-гъэпсыкIэр щыбзэм зыкIэбгъэкIыкIэ гу зыльыптэрэр а зилъэпкъ кызэтенэшъуным цыхьэ фызымыIэхэм «еджэгъэ-емыпшэжыгъабэ» зэрахэтыр ыкIи ахэм абзи ялэпкъи ежъ ашъхьэ закъо ифедэ хъушъуштымкIэ ахъожьынэу зэрэхъазырхэр ары. Ащ фэдэхэм а еплъыкIэм лъапсэу фашырэ, ащ рэхбат зырашIыжъэу ыкIи адрэ нэмыкIмэ шIу-кIэ къахъазыгъэщхэу алыгтэрэр яакъылышIогъэ-чыжъаплъэу, лъэпкъкIэ пкIэ тимиIэжъэу зэрэщытыр кьагурыуагъэу, хэти фэмидэу ежъхэр адрэмэ апэ ишъыгъэхэкIэ зэрээнэгъужьхэрэр ары. Ахэр зыгуи зыпси лъэпкъ Иофмэ ятыгъэу адэлажъэрэмэ язэхэшIыкIи ягулыгъи мыхъатэхэу алыгтэзэ нэиутэу ар къамаIошъуми агукIэ адэхъащхы.

Ау... зыкIэ ежъхэм афэдэхэр архэба зилъэпкъ шIу зыльэгъухэу ащ иIофмэ якъэухъума-кIомэ къадэлэпынхэм ычIыпкIэ кулътшъу афэхъухэрэр кIокIэ лъэ арагъэгъэкIодэу къабэныжъхэзэ е къагомыуцэхэзэ. ЯтIонэрэмкIэ, уцIыфэу цыфыгъэ пхэлэмэ, уилъэпкъ макIэ зэгорэм кIодыжыштыр пшIошIыми, ащ удэгуйнэу щытэп ныIа? Шъхъаджи зэгорэм зэрэлэжыштыр ешIэ пэти, «Тхьэм кыгъэхъугъэу ымыгъэлэжыын цыIэпышъ», лIэным зи кIэхъопсырэн ныIа? Ащ фэдэ сэ зыкIи сыIукагъэп, аIоуи зэхэсхыгъэп. Цыфым ищIыIэныгъэ лъыгъэкIотэным зэрэкIэхъопсырэм фэдэба лъэпкъри ищIыIэныгъэ зэрэфэбэнэн фаер?

Сыда тэ, хэкурысхэмкIэ, тилъэпкъ Иофыгъохэр зетхъанхэмкIэ зэкIэ амалхэр тилэхэу Iоныр лыгъаIом, ау хэхэс адыгэмэ ягъэпшагъэмэ, тфэшIэщтыр нахьыбзэ, ащкIэ амалэу тилэхэр икъоу зыкIэ-тымыгъэфедэхэрэр? Тызэгоожьа, хъауми а гупшысакIэм зэрарэу лъэпкъым кырихын ылъэкIыштым тиакъыл темифа? Хэта тызщыгугъырэр, хэта дгъэмысэрэр? Бгъэмысэн щымыIахэуи Iлорэп, ау хэта анахь мысэр? Тэри анахь мысэр, адыгэ пэпч. Тэр-тэрэу ащ гу лыгытыгъахэрэм фэдэу къутамэу тызгесыр готыупкIынэу тыфегъэ: икъоу тыбзэ дгъэфедэрэп, къэралыгъуабзэу зэрэщытымкIэ ипшъырымэ ари-дгъэлажъэрэп, бэрэ хьэтэпэмыхь тшIэу кыыхэкIы нэмыкIхэр ыкIыIу кьидгъэуцохэзэ, чIедгъэулагозэ, тиджэгъогъухэр ары пэпч кызырэддэхъащхыхэрэр, зэрэгъушIохэрэр кьидгурымылорэм фэдэу. Ары

пакIошъ, ахэм яшIоигъоныгъэ тшIэныр нахь кьедгъэкIуэзэ, тыдэ тызщыгушIуиIэпхьэ дэдэу чIыпIэ тифагъэми, ежъ абзэкIэ тэгущыIэ.

Мыекъуапэ иураммэ бэрэ адыгабзэр ащIэуа? Гур хегъэткIуыI адыгэ пшъэшъэ ныбжыкIэ цыкIу купым игупшысэхэр пцIашхъом фэдэу урысыбзэкIэ кыуыпкIэпкIэхэзэ, ащыщ горэми зы адыгэ гушыIи

Илэ ыцIэкIэ джырэ Ильскэм зэреджэхэрэр, ежъ зыщыпсэурэ якъуаджэ зэтэгъэпсыхьэгъэ дэдэу, дахэу, зыми фэмыныкьохэу зэрэпсэхэрэр. Ау анахьэу згъэшIэгъуагъэр — чылитIу нахь мыхъоу (Кфар-Камэрэ Рихъаныерэ) Израиль ис адыгэ кьоджитIумэ адэхсхэм хэбзэ программэм хэтэу яныдэльфыбзэу адыгабзэр гурыт еджапIэм я 5 — 8-рэ классхэм

пае, мы мафэхэм синьбджэгъу иписъмэу кысIукагъэу зигугъу ышъхьаIокIэ кышчысшIыгъэм. Адыгабзэм игъэфедэн ылъэныкьокIэ тыгу рихьыгъэгъэ кьэбархэу зэхэтхыгъагъэхэри гум джыри нахь шэпытэх мы писъмэм уеджэ зыхьукIэ. Адыгэ гъэзетеджэхэми ахэр ашIогъэшIэгъонынхэу сеплъышъ, писъмэм щыщ пычыгъо нэIуасэ фэсшIэхэ сшIои-

ибаигъэ ащыгъуазэ ухъушта, сьдэуштыр тIэкIу-тIэкIуэзэ ар чIэмынэщта аш нахъэу гъунэ лъымыфэу? Мыр кьэлэ закъор арэп зыфэгъэхьыгъэр, чылэхэми ащкIэ яамалхэр нахь макIэ мэхъу зэпытых.

Щысэу сшIтэн сэ сичылэу Козэт иурамэу сызытесыр. Мыщ СтепнойкIэ еджэх, кIыхьэп, зэкIэмкIи унэгъо 25-у щыпсэурэм щыщэу адыгэ унагъоу ахэтыр 6 нылэп, 19-р е урыс, е ермэл унагъу. Ыбгъуи-тIуки сэ кызгосхэр урысых, спэчIынатIэу щысхэри урысых е ермэлых. СыкьыдэкIыгъэми урамым, хатэм сьдэхъагъэми сызыIуклэщтыр хэта? Адыгэп. ЕтIанэ тауштыр адыгабзэкIэ сыгушIыIэщта? Шъыпкъэ, зэкIэ тичылэ урамхэр тэ тиурам фэдэ дэдэхэп, ау кышчагъакIэрэ дэди щыIэп.

ЕтIани кыыхэгъэхъожьыгъэмэ хъуштыр адыгэмэ «почтэ гъогу» зыфалощтыгъэм фэдэу цIэрыIоу щытышъ а тиурам, нэмыкI урам заулэу кыпыльэ-шъуагъэмэ ИофышIэ кьалэм кIоу къадэкIыхэрэр зыугъо-ижьыхэу Краснодар екIурэ трассэшхом узезыщэлIэрэ гъо-гоу, ащ тиурам тесмэ анэмыкIэу кырыкIорэмэ уахаплъэу уахэ-даломэ плъэгъуштым инахьы-бэр зэрэмыадыгэр ары, зэхэп-хыштыри урысыбз.

Джары хэхэс Кфар-Камэрэ чIыпIэрыс Козэтрэ язытет зэбгъаппэхэмэ. Ары, ащ фэдэ за-кIэп зэкIэ чылэхэр, кьалэмэ аIудзыгъэхэр нахь «адыгэ кьаб-зэхэуи» кызэтенэгъэщтых. Ау тэ тиIоф нахь нахь дэижь тикIэлэгъум Кошхьэблэ цы-кIуыкIэ заджэщтыгъэхэу, джы кьэлэ плышъо зиIэ хъугъэ Яблоневскэри, ащ шIэхэу енкъокуштыр Инэми, ащ ыуж ихъащт Пэджови (Новая Ады-гея зыфиIорэр). Тауштыр адыгэ макъэ, адыгэ гушыIакIэ адэ-Iуыштыр ахэм тилъэпкъэгъу-хэу ащыпсэхэрэм япчъагъэ бэкIэ нахь макIэмэ? Уахтэ те-шIэ кьэс етIани а Иофыр ахэм-кIэ нахь дэй хъуэзэ лъыкIотэщт.

Ащ икьэгъэуцун (демографи-ем) зыгорэ етIэпсыгъуныкIэ арэп сэ зыфалощтыр, Иофыр зыгъытыр, тиIофхэр хьылъэ кьэзышIы-рэмэ ацIэ кьэсэIо. Ау тыады-гъэу тыкызэтенэнэу тиамалыр зышъ — тыадыгъэу тыкызэ-тенэнэу тыфаемэ Иоф адэтэжъу-гъащI, сыдрэ хэкIыпи тэжъу-гъэгъэфедэ тыбзэ тырыгушчы-IэнымкIэ, тыреджэнымкIэ.

ГухэкI нахь мышIэми, тиа-дыгэ кIалэмэ ащыщыбэр, зы-горэ зэрэхъухэу, тыбзи тихаб-зэхэри Iэпэдэлэл ашIыхэу рагъа-жъэ, адыгэ гъэзетрэ тхылърэ зи-ныбджэгъухэу ахэтхэри макIэ.

Сьдэу щытми, чIыпIэрыс адыги хэхэс тилъэпкъэгъуи на-хьыбэрэ акъылэгъу тызэфэхъу-хэзэ, шъхъадж ылъэкIыштым-кIэ лъэпкъым зыкыфагъазэ-зэ зыч-зыпчэгъоу тызэкъуа-гъэуномэ, тиIофхэр нахь кIэ-кIыных, тищIыIэныгъи лъы-дгъэкIотэн, тилэжыгъо кы-зэрэмысыгъэм игугъэкIэ ти-жышъхьи дгъэрэхъатын.

МЭХЪОШ Рвслъан.

УГУ УМГЪЭКIОДМЭ, макIэп пшIэшъуштыр

кыыхимыгъафэу иурам шъхьа-Iэ рыкIохэу зыплъэгъукIэ.

Мыщ фэдэ гупшысэмэ са-кыфэзыщагъэр зы писъмэ шIагъу. Ащ гузэхэшIэшхо уигъэшIэу тилъэпкъэгъу зырыз-мэ чылэ псаумэ афэгъэхьыгъэу гушхоныгъэ кыпхилъхъэу зэрэщытыр ары мы сикъэтхэни лъапсэ фэхъугъэр. Ау писъмэм итым сынэммысэз ар кысфэ-зытхыгъэ лыи шIагъом нэIуасэ шъуфэсшIы.

Ар Израиль ит адыгэ (шап-сыгъэ) къуаджэу Кфар-Камэ щыпсэурэ Хъатикъое Рэджэб. «Адыгэ макъэм» еджэхэрэми ар ашIэкIэ сэгугъэ, сыда пIомэ итхыгъэхэр мыхъэ-хапкIэу блэкIыгъэ илгъэс заулэм тилъэпкъ гъэзет кыыригъахъэхэу кыыхэкIыгъ. Сэ нэIуасэ сызы-фэхъугъэр 1992-рэ илгъэс ары — ситхылхъэу «Марджымрэ» «Гугъэ лъагъэмрэ» зыгорэуштыр Iэклахъэхи зяджэм, сэ нэIуасэ зыкысфишIынэу садэжъ къа-кIо зэрэшIоигъор кызыщилорэ иписъмэ кызысфетхым кы-сегъэжъагъэу.

Джар ыльапсэу Рэджэб Iогъогогъо садэжъ шылагъ, ты-зэгурыIоу тызтегушIыIэн икъун дгъотыгъэ, тызэакъылэгъоу тиеплъыклаби зэтефэу кы-чIэкIыгъ. Джащ кысегъэжъа-гъэу тызэфэтхэ. Анахъэу зэпэ-лагъэ тызышIырэ лъэпкъ Иофмэ гумэкIэу афытиIэр ары. Рэджэб икьоджэгъу Ацумыжъ Шумафэ игъусэу «Черкесхэр» ылоу тхыль атхи, 2000-рэ илгъэ-сым кыдагъэкIыгъ. Сэ сит-хыль мэкIай ар тет тхыль кIэ-ракIэу ныбджэгъум инэпэплъ лъапIэу.

Рэджэб иадыгэ лъэпкъ фы-щытыкIэу фыриIэр кьэзыгушы-хъатырэмэ зэу ащыщ щытхъу хэлъэу географиемкIэ якъоджэ еджапIэ щыригъаджэхэ пэгъзэ, ежъ-ежъырэу адыгабзэкIэ еджэнэу ыкIи тхэнэу зэри-гъэшIэжъи, икьоджэгъу цыкIу-хэр ащ фигъасэхэзэ, ыныбжы-кIэ пенсием окIофэ нэс илгъэс пчъагъэм адыгабзэмкIэ зэрэ-ригъэджэгъэхэр.

Рэджэб илгъэситIум зысехъа-кIэм икъуаджэ, Израиль ады-гэмэ щыIакIэу ащыряIэм, хэ-хэс адыгэмэ адрэ араб кьэра-лыгъохэми ащыряIакIэм афэгъэхьыгъэу бэ кысфи-Iотагъэр. ГушыIэм пае, зэрэ-шапсыгъэхэр, Тыркуем имы-кIыжъхэзэ япсэуплагъэр Афыпс псыхъо илгъо-благъоу зэрэ-щытыгъэр, якъуаджэ УбынкIэ зэреджэщтыгъэхэр, ячылагъэу

зэрашчызэрагъашIэрэр ары. ЧылэмкIэ джурти араби къа-хэмысэу адыгэ закIэу мэпсэх. Япшъашъэхэр нэмыкI лъэпкъ-мэ адакIохэрэп (лъэпкъыр къа-бзэу кызэтырагъэнэжъыным пае). Джуртхэри, хэгъэгум илIышъхьэхэри дэгъу дэдэу адыгэмэ къафыштыгъ Рэджэб кызырриIуатэрэмкIэ, ащ фэдэ фыштытыкIэр ежъхэми кьалэ-жыгъ, зэрысхэ кьэралыгъом зэрэфэшъыпкъэхэмкIэ, цыхьэ-шIэгъухэу, кьэар яIэу зэрэ-псэхэрэмкIэ. ЛэжъэкIо хьалэ-лых, сьд лIэужыгъо Иофэу Из-раиль щыкIорэми чанэу хэла-жъэх. Хэгъэгум идзи кIэлэ ныбжыкIэхэм кьулыкьур чанэу илгъэсишым кыкIоцI ша-хьы, полициеми, нэмыкIрэ ИофшIэпIэ инхэми алурых.

Ау етIани анахь згъэшIэ-гъуагъэр цыкIуи ини, ныбжэ-зий ныбжыкIэ — чылэм зэкIэ дэсыр адыгабзэкIэ дэгъоу зэ-рэгущыIэхэрэр, абзэ, акультурэ инэу зэрагъэлъапIэхэрэр ары.

Джыри зы гупшысэ сагъэ-шыгъагъэ Рэджэб икьэбармэ: ащ икьоджэгъухэр куоу зэрэ-гупшысэхэрэр, чыжъэу апэкIэ зэрэплъэхэрэр. Ахэр дэгъу дэдэу зэрысхэ хэгъэгум шы-щыIэхэ пэгъзэ, зэкIэ хэхэс ады-гэмэ ягумэкIмэ мыхэри хэны афэхъухэрэп: джэнэтым исхэм фэдэу мэпсэххэми, якъуа-джэхэм адэхсхэм ащышхэм ахэр къабынэхэхэ, нахьыбэрэмкIэ Канадэ е нэмыкI кьэралыгъо-хэм мэкIожьых. Лъапсэу ащ иIэр арабхэмрэ джуртхэмрэ язэфыштытыкIэрэ язэмызгъы-ныгъэрэ неущрэ мафэм кыфа-хын альэкIыштыр гумэкIхэр ары. ЕтIани Рэджэб кызырриIуа-тэщтыгъэмкIэ, адыгэхэр мырэ-уштыр эмыгупшысэхэми альэ-кIырэп: непэ Израиль илIышъ-хьэхэр адыгэмэ дэгъоу кьафы-штытых. Ау нэмыкIхэр кыте-хьэхэу Иофыр зэблэхъугъэ хъу-мэ? Хымэ хэгъэгур хымэ хэгъэгу — нынэпIосым фэд ар. НынэпIос дэгъуи мэхъу, ау нахьыбэрэмкIэ...

Ары, адыгэ диаспорэм тыди а гумэкIыр зыщыдиIыгъэу щыпсэу, ыIу ичIыгужъкIэ кьэгъэзагъэу ренэу кытпэхъу. Джары чIыпIэрыс адыгэмэ адэжъ кьэзыгъэзэжъы зышIои-гъохэри къахэкIыных шъуIуа сэзыгъэIогъагъэр Рэджэб се-дэлэуэ. Уахтэм кызырригъэ-лъэгъуагъэмкIэ, кьэхъугъэх ащ фэдэхэри. Ау тишIошIыкIэ а Иофыр ащ щыуцущтэп. А гуп-шысэри кыыхэщы, гушыIэм

гъу: «Адыгэ итэкъухъагъэу ы-бзи ихабзи чIинэхэ, бзэ хьафкIэ псалъэу техъагъэмэ тафэмыдэу лъэпкъыр, бзэр, хабзэр тэ-гъашIох, тарэгущхо, тырэтхэ ыкIи тыреджэ. Лъэпкъэу зыбзэ хэзынэжъи, кьамабзэкIэ псалъэу псэурэр сыдым фэдэу алуи унашъо зашIым, ар кьэплъэ нэшъоу щыдым фагъэдагъ.

Хэкоу тызэрыфагъэу тызэ-рысым кьоджитIу нахь тыщы-мыхъуми, цыфмэ ящыIакIэ дахэ, чылэхэм ягъэпсыкIи дэхэ дэд, тикIалэхэри дзэм ащэхэшъ, илгъэсишэ кьулыкьу шахьы. Джащ кыыхэкIыкIэ тызэхсхэр нэшIуыкIэ кьытэплъых, тащы-шым фэдэу кьыддэпсэх. Ти-чылитIу язэпэчыжъагъэ кило-метрэ 60 мэхъу. Чылэмэ ядэ-хагъэ хэхъо зэпыт. «Егъэзыгъ, мор тхъамакI» пIонэу зи тилэп, пстэуми Иоф ашIэ, унэе маши-нэ лъапIэ зымыIэ чылитIуми зы унагъо адэсыжъэп пIоми ухэ-укъоштыт. Чылэмэ етIэ гъогу зыфэпIощтхэр яIэхэп. Пстэуми асфальт атэклагъ, гъогу нэзы-мэ шхъонтIэгъаIэхэр алушIы-хъагъэх, гъогу нэххэм алу-т пкъэу кIыхьэмэ апыльэгъэ остыгъэмэ чылэр зэпэшIэтэу кьагъэнэфы. ТиныбжыкIэхэу пшъащыи кIали университетмэ ащеджэхэрэр нахьыбэ мэхъу зэпыт. Чылэм удэтэу удаIомэ, адыгэ макъэ нэмыкI зэхэпхы-тэп, ащ фэшъхъаф дэлукIы-рэпышъ».

Ащ пьдзагъэу кошыныр («Стамбул икIыжъыр») ыумы-сэу, ар хэукъоныгъэшхокIэ ылыгътэу, ащ лъапсэу илгъэ ежъ ишIошI кьарелуалэ.

Анахь сызгъэгущIогъэ дэдэу сэ мы писъмэм кысиджы-кIыгъэмэ ащыщ «чылэм удэ-тэу удаIомэ, адыгэ макъэ нахь зэрэзэхъыхыштыр, нэмыкIы-бзэ зэрэдэмыIуыкIырэр» зыфиIо-рэр.

Адэ тэ, чIыпIэрысхэмкIэ, адыгэ кьэралыгъуи зыщыд-гъэпсыгъэу, тыбзи кьэралы-гъуабзэу зышаштагъэу, лъэ-пкъыбзэкIэ гъэзети, журналхэри кызышъыдэкIэхэу, лъэпкъ театри, ансамблэхэми Иоф зышашIэу, еджапIэхэми «зышIоигъокIэ» абзэ ззыгъэшIэнэу фитныгъэ-хэр зышаратыгъэм ыкIи нэ-мыкI амалхэри зыщыряIэм аб-зэ икъоу «гупшыгъэу, шъхъа-фитэу, дахэу, баеу агъэфедэзэ зыщыздэгущыIэхэу тыда зы-щызэхэпшъытхэр? Мыекъуапа? Цыф жугъэ зэхэхъапIэхэр ара? Сыгугъэрэп. Адэ сьдэуш-тэу ныдэльфыбзэм илгъэшIугъэ,

«Налмэсыр» бжыхьэм кьытфэшъошт

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ къэшъокло ансамблэу «Налмэсым» Джэдждж-хьаблэрэ Апшеронскэрэ концертхэр къащитыгъэх. Искусствэр зыкласэхэр тиартистхэм агъэгушъуагъэх.

«Налмэсым» ихудожественнэ пащэу, УФ-м изаслуженнэ артистэу, АР-м инароднэ артистэу Къулэ Мыхьамэт тызэрэщигъэ-гъозагъэу, ансамблэм игъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэ къэмысызэ концертхэр Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краймрэ къащитыгъэх. Тильэпкэ искусствэ зышлогъэшлэгъонхэр ансамблэ цырылом къежэх. Арышъ, «Налмэсым» кIэу ыгъэуцурэ къашъохэм Иоф адишлэшт, иконцертхэр бжыхьэм лъыгъэкIотэщтых.

«Налмэсыр» къэшъо.

ФУТБОЛ. ЯТIОНЭРЭ КУПЫР

Шухъафтыныр — телевизор

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Краснодар-2000» Краснодар — 1:0, еплъыгъэр 700.

Бэдззогум и 4-м мыекъопэ стадионэу «Юностым» шыздешлагъэх.

Зезыцагъэхэр: А. Комаров — Волгоград, А. Хатуев — Грозный, М. Чесноков — Волгоград.

«Зэкъошныгъ»: Шэуджэн, Зеленский, Мыкьо, Юдин, Кузнецов, Мирный (Панченко, 70), Батырбий, Балабанов, Къулэ (Жегулин, 53), Мальцев (Павлов, 46), Уздэн.

Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэр: Уздэн — 51. Я 90-рэ такыкым Уздэным пенальтир дидзагъэп.

Мафэр фэбагъэми, футболистхэм агуетныгъэ кыкIырагъэ-чыгъэп. «Зэкъошныгъэм» гупчэр шIэхэу кызырэнэкIыгъэ ыпэкIэ илбъыштыгъ, ау хьакIэмэ яухъума-кIохэу къэлапчъэм пэмычыжъэу щытхэм ашIокIыныр къе-хыльэкIыштыгъ. «Краснодар-2000»-м икъэлапчъэ тифутболистхэр зекIухэм, Iэгуаор лъатэ-зэ хьакIэхэми бысымхэми нэгъэуплэпIэгъум кыкIокI аIэкIэ-хьагъ, ау зыми кыфэгъэуцу-гъэп. А уахътэм Краснодар ифут-болистхэр зэрэзгурымыIуагъэ-хэр ыгъэфеди, Уздэн Роман Iэ-гуаом лъычъагъ, метрэ заулэкIэ зыпэчыжъэ къэлапчъэм дэуагъ. Хьагъэм ифэгъэ Iэгуаор зэрэ-щычэрэгъурэм тигъэгушъуагъ.

«Зэкъошныгъэм» пчъагъэу 1:0-м хигъэхъон ылъэкIынэу амалхэр илагъэх. Денис Павлов ухъумакомэ аIэкIэкIы шIонгъоу зэрябэнырэр дэгъу, ау игъусэ футболистхэр ымыл-лэгъухэуи кытщегъэху. Гупчэм ыкIи ыпэчIэ шешIэхэрэр нахышIоу зэгурылохэ тшIонгъу.

ХьакIэхэр апэкIэ кыилыгъэх. Александр Хориныр метрэ 20-м нахыбэкIэ тикъэлапчъэ пэчы-жъэу кызыдэом Iэгуаор къэлэп-чъэпкым кыгъэлъэтэжыгъ. Ащ лъыпытэу мыекъопэ футбо-

листхэр «Краснодар-2000»-м икъэлапчъэ скIугъэх. Вадим Балабановыр А. Хориным IэкIэ-кIыгъ, ау хьакIэхэм яухъума-кIо шапхъэхэр ыукъохи, тифутболист кызытыригъэуцуагъ. Пенальтир Уздэн Роман ыгъэ-цэкIагъ. Шъэбашъу ар Iэгуаом еуагъэти, кIин химылъагъоу къэлэпчъэIутэу Павел Черно-руковым кыубытыгъ.

Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» шешIэрэ Уздэн Роман «Краснодар-2000»-м иухъумакомэ аIэкIэкIыгъ.

Пресс-зэIукIэр

«Краснодар-2000»-м итренер шъхьалэу Игорь Никитиным кызыриIуагъэу, стадионэу «Юно-стым» хьакIэхэр шешIэнхэм фэхъазырыгъэхэп искусствен-нэ ешIапIэу зэрэщытым фэшI. Краснодар икомандэ футболист-ныбжьыкIэх хэтхэр — анахь дэгъухэр нэмыкI командэхэм ара-щэнхэм пылтых. «Кубань» Крас-нодар ипащэхэр «Краснодар-2000»-м кылыпылIэхэрэп, ашIо-Иофэп. Дунаим футболымкIэ изэ-нэкъокъухэр И. Никитиным инэ-плъэгъу ригъэкIыхэрэп.

«Зэкъошныгъэм» итренер шъхьалэу ЗекIогъу Муратэ текло-ныгъэр кызырэхэахыгъэм фэшI тифутболистмэ афэрэзагъ, ау ешIэгъур зэрагъэпсыгъэ шIы-кIэм зэхъокIыныгъэхэр фишIыхэ шIонгъу.

Шэуджэн Борисэ, Мыкьо Му-ратэ, Виктор Кузнецовыр, Уздэн Роман, нэмыкIхэри дэгъоу ешIа-гъэх.

Мыекъуапэ икъэлэ бэдзэр ышIэкIэ Сергей Пастернак Р. Уз-дэным фэгъушъуагъ, футболист анахь дэгъукIэ а мафэм зэра-лыгытагъэм фэшI шIухъафтынэу телевизор ритыгъ.

Купым хэтхэр зэрэшIагъэ-хэр: «Ангушт» — «Таган-рог» — 2:0, еплъыгъэр 1000, «Дагдизель» — СКА — 3:0, еплъыгъэр 200, «Автодор» — «Беслан» — 1:3, еплъыгъэр 2500-рэ, «Астрахань» — «Мэ-щыкъу» — 3:0, еплъыгъэр 2200-рэ, «Батайск» — «Дина-мо» — 5:0, еплъыгъэр 2000. «Митос» — «Торпедо» ыкIи «Черноморец» — «Кавказ-трансгаз» — тыгъуасэ зде-шIагъэх.

Чыплэхэр

зэтэгъапшэх

1. «Черноморец» — 33
2. «Торпедо» — 30
3. «Мэщыкъу» — 26
4. «Астрахань» — 22
5. «Кавказтрансгаз» 22
6. «Энергия» — 21
7. «Зэкъошныгъ» — 20
8. «Беслан» — 20
9. «Краснодар-2000» — 20
10. «Дагдизель» — 15
11. «МИТОС» — 15
12. «Батайск» — 14
13. СКА — 12
14. «Ангушт» — 11
15. «Динамо» — 11
16. «Автодор» — 7
17. «Таганрог» — 7.

Бэдззогум и 10-м «Зэкъош-ныгъэр» Пятигорскэ шыIукIэшт чыплэ командэу «Мэщыкъом».

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

ЕгъэжъапIэр дзеп

Урысые Федерацием атлетикэ онтэгъумкIэ изэнэкъо-къухэр Курскэ шыIуагъэх. Кошхьаблэ щапIугъэ баты-рэу Сихъу Рэмэзанэ килограмм 85-м нэс къэзыщэчы-рэмэ якуп хэтэу иухъазырыныгъэ ыуплэкIугъ.

ПоштэгъукIэ кг 320-рэ (140 + 180) кыIэти, ябгъонэрэ чыплэр кы-дихыгъ. Купым нэбгырэ 20 фэ-диз шыздешлагъ.

СпортымкIэ дунэе класс зIэ мастерэу Сихъу Рэмэзанэ иапэ-рэ тренерыр Сэнащэкъо Рус-

лэан, джырэ уахътэм зыгъасэрэр РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэджыд. Р. Сихъур гъо-гу техъанымкIэ IэпыIэгъу кыфэ-хъугъэ предпринимателэу Бгъэ-нэ Хьазрэилэ фэраз, тхъауегъэ-псэу гъэзетымкIэ реложы.

НэIубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзыцагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкэ ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр
АУЛЪЭ
РУСЛЪАН**

**Редакциер
зыхъыIэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темиыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шIанI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4480
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2002**

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗышыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Аужырэ ильэсхэм кг 77-рэ
Р. Сихъум кыщэчыштыгъэр.

Килограмм 85-рэ къэзыщэчы-
рэмэ якуп апэрэу щынкъокъугъ.